

JUDAS

Serie Nu ben ik alleen

Ik had hem wel oud willen zien worden. Jezus! Als oude man. Stel je voor.

Stel nou... stel nou dat Jezus niet linea recta op zijn dood was afgestormd. Stel nou dat hij met Pilatus en de hogepriesters had gedaan wat ik hem al die tijd al had zien doen: mensen aanraken, ontwapenen, zacht maken. Bekeren. Hoe komt het toch dat gewone mensen daar ontvankelijk voor zijn en mensen van macht blijkaar niet? Had ik dat moeten weten? Had ik dat moeten voorzien?

Maar hij heeft het niet eens geprobeerd, verdomme. Hij heeft zich laten slachten. Weerloos. Als een lam, inderdaad. Nou, van harte gefeliciteerd! Je hebt de metafoor helemaal voltooid. Knap hoor! En ik maar wachten op de exodus. Dat we weer weg mochten, die vervloekte stad uit.

Of stel nou dat ze hem alleen maar een lesje hadden geleerd. Gewoon een paar flinke klappen, een geseling misschien, en dan een paar dagen in de bak, tot na Pesach of zo. Tot de rust in de stad was weergekeerd. En dat we daarna met de staart tussen de benen Jeruzalem hadden verlaten, terug naar Galilea in het noorden. Of voor mijn part juist naar het zuiden, waar ik vandaan kom. Ik ben de enige Judeeër tussen elf Galileeërs. Twaalf, met Jezus erbij.

Weg, weg in ieder geval, ver weg van de macht van de tempel en het paleis. Stel nou dat we daar door hadden kunnen gaan, in de luwte.

Jezus had zo'n haast, zo'n haast! Stel nou dat we oud waren geworden. Samen. Stel dat Jezus oud was geworden, dat hij wel de tijd had genomen om zijn lering te vervolmaken. Hij was nog maar net begonnen! We begonnen het net een beetje te snappen, soms.

Hij had nog zo veel meer mensen kunnen genezen en inspireren. Hij had ons, leerlingen, de tijd kunnen geven om te groeien. Dan hadden we een beetje volwassen kunnen worden. Dan hadden we misschien niet meer steeds zitten steggelen over wie het belangrijkste is. Stelletje baby's.

Ik had je wel oud willen zien worden.

Dan had je er wel wat minder goed uitgezien!

Ik niet Heer, ik niet, zei Petrus. En de anderen wisten ook weer van niks.

Nee. Ik was het. Ik ben het. De verrader. Degene naar wie geen kind meer is genoemd. Je noemt je zoon geen Adolf, geen Judas. Mijn naam werd een scheldwoord, een beschuldiging. JUDAS!

Ik ken jullie afschuw. Jullie doen alsof ik een monster ben. Heel anders dan jullie ben ik, natuurlijk. Ik ben een projectiescherm voor alles wat jullie verwerpen. Ik ben alles wat jullie niet zijn. Alles waarvan jullie zeggen: Ik niet Heer. Ik ben het. Kijk naar mij en je ziet jouw duister. Alles wat jullie slecht vinden.

Wie heeft zich hier nou weggegeven? Jezus? De mensenzoon? Of ik? Judas, de onmens?

Ik ben het.

Ik heb mezelf opgeofferd.

Hier ben ik Heer, ik offer me! Ik maak me tot vloek!

Alsof ik niet...

Sommigen zeggen dat ik het voor het geld deed. Mattheüs noemt de dertig zilverlingen, hij is zo dol op verwijzingen naar de Tenach. Het geld kwam zo uit de tempelschat, schreef hij – toen voelde ik me genaaid! Dubbel genaaid! Geld dat voor God was gegeven kreeg ik, en ook nog eens een bedrag dat stond voor de prijs van een slaaf! Dat ze erin stikken!

Johannes zegt dat ik de penningmeester was van de groep en dat ik al niet eerlijk met geld was. Wat een valse opmerking. Alsof ik me voor het geld bij Jezus had aangesloten... Had ik dan niks had mogen zeggen toen die vrouw haar obsceen dure olie over Jezus uitgoot? En daarna droogde ze zijn voeten met haar haren. En Jezus vond het maar goed. Had ik dan mijn mond moeten houden? We waren toch op weg gegaan om te leven als broeders en zusters? Als de vogels op het veld? En niet als de groupies van de een of andere Superstar?

Kom maar, kom maar met je projecties! Verraad mij maar op mijn beurt, Johannes, Mattheus, alsof ik niet ook, alsof ik niet... Sommigen zeggen dat ik hem kuste toen ik hem aanwees, of dat ik dat alleen maar wilde. Sommigen zeggen dat de satan in me voer toen ik hem ging verraden. Anderen zeggen dat ik heel goed wist wat ik deed.

Sommigen zeggen dat ik mezelf heb opgehangen, uit wroeging. In het boek Handelingen vertelt Petrus dat ik een akker kocht van het bloedgeld, maar dat bij een val mijn buik werd opengereten, zodat mijn ingewanden naar buiten kwamen. Dat moet nogal een val zijn geweest! Het klinkt meer als een afrekening.

Volgens de kerkvader Papias, die een eeuw na Jezus stierf, werd ik door goddeloos leven zo mateloos dik dat op een dag een strijdwagen in een smalle straat me niet kon ontwijken en me raakte, zodat mijn buik werd opengereten en mijn ingewanden over de tegels goltten.
Weer: mijn binnenste op straat. Mijn smerige, vette, rommelige innerlijk.

Eeuwenlang hebben mensen gezegd of gedacht dat ik niet voor niks Judas heet, jood. Dat ik, Jude, verdorven ben, op geld belust, de verrader van God zelf. Zelfs na Auschwitz neemt dat verhaal alsmaar nieuwe vormen aan. Ik blijf de verrader, de vlag op de modderschuit van het antisemitisme. Alsof ik niet ook, alsof ik niet...

IK WEET NIET WAAROM! Ik weet niet waarom. Weet jij altijd waarom je iets doet? Het was een rommel in mijn hoofd. We waren zo goed begonnen, Jezus en wij. Ik had alles achtergelaten. Ik dacht dat ik eindelijk ergens... dat ik eindelijk ergens thuis kwam. Ik dacht dat de chaos in mij tot bedaren was gekomen. Dat vervreemdende gevoel van los zijn van alles en tegelijk ingewikkeld, ingesnoerd. Van afgesneden zijn van de wereld, van anderen. Van aangeraakt worden zonder het te voelen. Van tranen bij niks. Van een zwaarte, zo zwaar. Ik dacht dat ik eindelijk bevrijd was van het gekmakende gevoel dat ik mezelf al heb verraden zonder het te weten. Maar het kwam terug en ik wilde het niet zeggen, niet weer. Zou Jezus weer zijn armen om me heen? Zou hij weer kijken en zeggen: kom maar?

Ik dacht: ik red het wel. En ik dacht: ik moet iets doorbreken. De fuik uit. Terug naar Galilea, waar het begon. Oud worden. Samen. In vrede. Met hooguit af en toe een beetje ruzie. En dat Hij dan weer een kind in het midden zet. Om ons te herinneren. Aan de eenvoud.

Stel nou dat ik ben als jij. Stel nou dat ik ben in elk van jullie. In jou, in jou, in jou. Judas. Als je een vriend laat zitten. Als je liegt tegen je geliefde. Als je onwaarheid vertelt aan een kind. Soms zie je het pas nadat het gebeurd is. Soms moet je het van een ander horen. Iedereen doet het. Waarom jij niet? Ik ook Heer! Ik ook!

Met een kus verraad je. Met een glimlach. Met een glimmende folder. Met een strategische opmerking, met een salaris of een bonus, met je welbegrepen eigenbelang. Met de beste bedoelingen verraad je. Zonder het te weten verraad je. Door te doen wat iedereen doet verraad je: geld oppottend, industrieel gefokte dieren opvretend, in sweatshops gemaakte spullen kopend, vliegend over de wereld want je bent toch echt aan vakantie toe en je leeft maar één keer!

Jezus! IK WEET NIET WAAROM! Wat weet ik nou?

Mag ik jullie iets vragen?

Willen jullie oud worden? In eenvoud? Willen jullie elkaar helpen? Om het eenvoudig te houden? In Jezus' naam? In mijn naam?

Als God is, denk ik wel eens, dan is ze eenvoudig. Verenend. En de volgende keer dat jullie brood en wijn delen, willen jullie er dan aan denken dat ik er ook bij was?

Bij de tafel, bij het gebed, bij het delen? Dat ik daarna pas weg ging? Dat ik een van de twaalf ben? Dat het grote dankgebed ook voor mij gold? Dat ik telkens ook aan tafel zit? Naast jou?

Dat ik, dat ik ook...

Tekst Arjan Broers, spel Patrick Nederkoorn